

SOMATİZASYONUN ÖTESİNDE: MENTAL KAPASİTESİ KISITLI BİREYLERDE YAKIN TAKİP GEREKTİREN SOMATİK YAKINMALAR

Emek Esra Şahinbaş¹, Mehmet Emrah Karadere²

¹Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi

²İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Giriş: Somatik yakınmalar, özellikle mental kapasitesi sınırlı bireylerde tek başına “somatizasyon” tanısı altında sınırlı biçimde ele alınabilmekte ve bu yaklaşım yanlış veya eksik tanılara yol açabilmektedir. Sunulan olguda, farklı branşlara defalarca başvurmasına, çeşitli psikiyatrik tedaviler almasına ve hatta geri dönüşsüz cerrahi müdahale geçirmesine rağmen bedensel yakınmaları devam eden bir hasta sunulmaktadır. Bu vaka, yalnızca “somatizasyon” ile açıklamanın yetersizliğini ve zihinsel yetersizlik tablosu eşlik eden bireylerde yakın, multidisipliner takip gerekliliğini vurgulamak amacıyla paylaşılmıştır.

Yöntemler / Olgu Sunumu: 44 yaşında, ilkokul mezunu, okuma yazma becerileri kısıtlı bir kadın hasta, 22 yıldır memelerde ağrı, yanma ve şişlik yakınmalarıyla defalarca farklı branşlara başvurmuştur. Kadın hastalıkları, genel cerrahi ve endokrinoloji polikliniklerinde organik neden saptanmamış, ancak hasta devam eden şikayetleriyle psikiyatriye başvurmamıştır. İlk psikiyatri başvurusu ise 6 yıl önce, baş dönmesi, konuşma güçlüğü, uyuma ve felç geçireceğine dair yoğun kaygılarla acil servise başvurusunun ardından, organik neden dışlanınca gerçekleşmiştir. Bu dönemde çökkün hissetme, isteksizlik, uyku ve iştah azalması ile pasif ölüm düşünceleri tarif etmiş; depresif belirtiler ön planda değerlendirilmiş ve bu doğrultuda escitalopram 15 mg/gün ve trazodon 50 mg/gün başlanmıştır.

Depresif belirtilerinde belirgin düzelme sağlanmış, ancak somatik yakınmaları sürmüştür. Tedaviyi üç yıl sürdürüp kendi isteğiyle bırakmıştır. 2022–2024 arasında aynı yakınmalarla farklı branşlara tekrarlayan başvuruları olmuş; bu süreçte son olarak somatik belirtilerine yönelik duloksetin 60 mg/gün ve sülprid 50 mg/gün önerilmiştir. Ancak hasta tedaviye uyum göstermemiştir. Nihayetinde özel bir merkezde total mastektomi uygulanmış, kısa süreli rahatlama sonrası şikayetleri yeniden başlamıştır. Hastadan olgu sunumu için onam alınmıştır.

Sonuçlar: Bu vaka, zihinsel yetersizlik eşlik eden bireylerde bedensel yakınmaların yalnızca “somatizasyon” kapsamında değerlendirilmesinin sakıncalarını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Farklı branşlara tekrarlayan başvurular, depresif belirtilere yönelik tedaviye kısmi yanıt alınmasına rağmen somatik şikayetlerin devam etmesi ve geri dönüşsüz cerrahiye rağmen yakınmaların sürmesi; tek boyutlu tanı yaklaşımının yetersizliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle zihinsel yetersizlik tablosu bulunan hastalarda, bedensel yakınmaların ayrıntılı incelenmesi, multidisipliner ekiplerle değerlendirilmesi ve yakın takip altında izlenmesi kritik önemdedir.

Anahtar Kelimeler: Somatizasyon, zihinsel yetersizlik, multidisipliner takip, bedensel belirti bozukluğu